

Miehen kohtaaminen asiakastyössä

Hyvinvointia koko perheeseen

20.10.2015

Osa 2/5

Jari Harju ja Petteri Huhtamella

Miestyön keskus

Miestyö

- Työtä, jonka kohteena ja lähtökohtana on mies itse.
- Miehille suunnattua psykososiaalista apua, joka toteutetaan vuorovaikutuksellisin keinoin. Siinä pyritään huomioimaan miehen olemuksellinen ominaislaatu, joka konkretisoituu miesten fyysisinä, psyykkisinä ja sosiaalisina erityispiirteinä. Nämä erityispiirteet ilmentyvät eri tavoin, eri aikoina, eri elämänkaaren vaiheissa ja eri sosiaalisissa konteksteissa. Miestyössä työntekijän on tärkeää ymmärtää sukupuoleen liittyvien prosessien merkitys yksilön hyvinvoinnissa ja asiakastilanteissa.
- ***Isätyötä, miesten eroauttamista, väkivaltatyötä, miesryhmätoimintaa, kriisityötä*** sekä ***ennaltaehkäisevää miestyötä***, esimerkiksi perhevalmennusryhmiä ja vankien tukemista.

Miksi miestyötä?

- Miehille kasaantuneet psykososiaaliset ongelmat, kuten *päihdeongelmat, väkivallan käyttö, rikollisuus, syrjäytyminen ja itsemurhat.*
- Miesten avunhakemisen kynnyks on edelleen korkea.
- Muutokset perhesysteemeissä ja vanhemmuudessa
- Sukupuolisensitiivisyyden ja mieserityisen osaamisen tarve
- Auttavilla tahoilla ei aina ole aikaa, tietoa, menetelmiä tai resursseja miesten kanssa työskentelyyn.
- Miehillä on kokemuksia, etteivät he tule auttamisjärjestelmässä kuulluksi, esimerkiksi isät kokevat jäävänsä perheenasioiden käsittelyssä "ulkokehälle" ja väkivaltaa tekevät ja kokevat miehet kokevat jäävänsä usein ilman apua.
- Miehet itse kokevat, että heitä ei palvelujärjestelmässä kohdata kokonaisvaltaisesti heidän kokemuksensa huomioiden, vaan ongelmiansa summana.

Miestyön keskus

- Lähtenyt liikkeelle Miestyö Lapissa -hankkeena vuosina 2008-2010. Toiminut vuodesta 2011 Raha-automaattiyhdistyksen kohdennetulla toiminta-avustuksella.
- Matalan kynnyksen apua ja tukea miehille Lapissa, esimerkiksi parisuhdeongelmissa, erokriiseissä, isyyteen ja vanhemmuuteen sekä väkivaltaan liittyvissä asioissa.
- Työmuotoina yksilö, parikeskustelut ja työparityöskentely, verkostoneuvottelut ja ryhmätoiminnot.
- Miestyön mallien ja menetelmien sekä mieserityisen lähestymistavan kehittäminen ja juurruttaminen Lappiin.
- Ennaltaehkäisevien mallien kehittämien ja juurruttaminen, esimerkiksi neuvoloiden ja Rikosseuraamuslaitoksen kanssa tehtävässä yhteistyössä

Miestyön keskus

- Miestyön asiantuntijuuden koordinointi, konsultaatio ja verkostoyhteistyö.
- Lapin ensi- ja turvakodissa miestyö on integroitunut osaksi yhdistyksen kriisi-, päihde-, vanhemmuus- ja väkivaltatyötä.
- Väkivaltatyön osalta toimintaan kuuluu Jussi-työ®, Ensi- ja turvakotien liiton laatukriteerien mukaisesti.
- Keskuksen yhteistyökumppaneina toimivat muun muassa Poliisi, kuntien sosiaali- ja terveystoimi, Lapin sairaanhoitopiiri, Rikosseuraamuslaitos, neuvolat, erilaiset sosiaali- ja terveystoimien yhdistykset, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ja Seurakunta.

Miehen avuntarve

- Miehen yksilölliset tavat reagoida eri tilanteisiin, joista voi syntyä kriisi
- Miehen psyykinen ja fyysinen tila perheessä / parisuhteessa
- Ristiriidat parisuhteessa, avioeron uhka tai toteutunut ero
- Lapsen syntymä, lapsiin liittyvät pulmat ja isyyden kysymykset
- Puolison tai oma mielenterveys- tai päihdeongelma
- Väkivalta lähisuhteissa kokijana tai tekijänä
- Pitkittyneet huoltajuuskiistat
- Miehen muut sosiaaliset suhteet
- Työelämän paineet
- Miehenä olemisen kysymykset

Integroitu työmalli

- Erilaiset viitekehykset, asiantuntijuudet ja työmallit yhdistyvät työskentelyssä toimivaksi kokonaisuudeksi.
- Perheen kaikki osapuolet saavat apua tilanteeseensa, perheen hyvinvointi paranee.

Miehen ja perheen asialla

- Miehet mukana perheen kanssa työskentelyssä.
- Isillä on ainutlaatuista tietoa lapsesta ja perheen tilanteesta.
- Isän mielipiteistä ollaan kiinnostuneita, ne huomioidaan ja isää informoidaan lastensa tilanteesta.
- Isä saa tarvittaessa apua, tukea ja infoa isyyteen ja omaan jaksamiseen.
- Isää ja perhettä koskevat päätökset tuodaan isien tietoon.
- Miehen huomioiminen työskentelyssä auttaa koko perhettä vahvistaen sekä miesten että perheiden hyvinvointia. Miestyön merkitys on ennaltaehkäisevän lastensuojelun näkökulmasta merkittävä.

Miesten/isien suusta

(isähaastatteluista koottuja)

- Huomio lasten ja äitien sijaan koko perheen tilanteeseen
- Isän erilaiset tavat ja roolit miehenä, perheessä ja parisuhteessa tulisi ottaa paremmin huomioon työskentelyssä
- Isän tietoa ja kokemusta lapsesta ja puolison tilanteesta kuultava ja hyödynnettävä enemmän
- Isään tulee luottaa enemmän isänä
- Isän omien tuen tarpeiden kartoittamista
- ” *Se puhu vain äidille, multa ei kysytty mitään, ei se kattonut edes silmiin. Tuli semmonen olo, että miehän olen vain isä.*”
(Asiakkaan sanomaa)

Miesten/isien suusta

(isähaastatteluista koottuja)

- Miehiin tutustuminen ja työskentelyn aloittaminen voi viedä pitempään aikaa, tarvitaan pitkäjänteisyyttä, isät pitää kannustaa "tutka päällä" avautumaan
- Ajoitus on tärkeä, jos kysellään liian varhain tunteista ja omasta jaksamisesta, miehelle voi seurata helposti hämmennystä ja epävarmuutta
- Käytettävä kieli on tärkeä, ei liian tunnepitoista tunnekieltä vaan mieluummin neutraalimpaa kieltä (ainakin työskentelyn alussa)

Isä tänään

- Osallistuva
- Hoivaava
- Perheen suojelija
- Huolehtiva
- Sosiaalinen
- Läsnäoleva
- Vastuuntuntoinen / vastuunottaja
- Määrittelee itse isyytensä
- Itsestään huolen pitävä
- Oman isyytensä asiantuntija
- Perhekeskeinen
- Voimavara perheessä ja lähiyhteisöissä
- Moninainen
- Turvallisuuden rakentaja

Hyvinvoivan ja osallistuvan isän merkitys perheelle

- Iloa ja sisältöä elämään
- Isän psyykkinen ja fyysinen hyvinvointi lisääntyy.
- Isä motivoituu huolehtimaan itsestään.
- Mahdollistaa isän kokonaisvaltaisen kasvun ihmisenä sekä itsetunnon ja identiteetin vahvistumisen. Sukupuoli-identiteetti vahvistuu ja ”vapautuu”.
- Lisää sosiaalisia suhteita, positiivisia tunteita ja empatiaa.
- Ennaltaehkäisee miehen ja perheen ongelmia.

Hyvinvoivan ja osallistuvan isän merkitys perheelle

- Isä ja äiti ovat voimavaroja toisilleen. Äidin psyykkinen hyvinvointi lisääntyy vähentäen äidin riskiä masentua sekä auttaa äitiä toipumaan masennuksesta nopeammin.
- Vastuu jakaantuu, epätasa-arvon tunteet perheessä vähentyvät.
- Aikataulutus on helpompaa. Mies ja nainen –aika lisääntyy, parisuhteelle ja itsestä huolehtimiselle jää enemmän aikaa. Äidillä ja isällä on mahdollisuus olla muutakin kuin vanhempia.

Osallistuvan, hyvinvoivan isän merkitys lapselle

- Suhde isään vaikuttaa lapsen kognitiiviseen, emotionaaliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä lapsen sukupuoli-identiteetin muotoutumiseen.
- Sitoutunut isä vähentää tyttöjen tunne-elämän ongelmia ja poikien käytösongelmia. Lapsi on vähemmän aggressiivinen, masentunut ja neuroottinen.
- Lapselle syntyy vahvempi kokemus siitä, että hän voi itse vaikuttaa elämäänsä.

(Saneri, Ilmo 2014)

Osallistuvan, hyvinvoivan isän merkitys lapselle

- Lapsella on enemmän ystäviä ja hänelle kehittyy laajempi tunneskaala.
- Lapsella on vahvempi itsetunto ja hän sietää paremmin stressiä ja kykenee empaattisuuteen.

(Saneri, Ilmo 2014)

Vanhemmuuden tukeminen Miestyössä

- Vanhemmuus on sekä yhteinen että yksilöllinen kasvutarina.
- Isäksi kasvun prosessi liikkeelle heti raskauden alussa, itsetuntemus lisääntyy ja isyyden sisäinen määrittely alkaa.
- Tuetaan ja rohkaistaan kohti oman itsensä näköistä, aktiivista isyyttä; isä oman vanhemmuutensa ainoa asiantuntija.
- *Sukupuolisensitiivisyys*, Ymmärrys mieheyden ja sukupuolen kautta määrittyvien prosessien vaikutuksista isyyteen ja isäksi kasvamiseen.
- *Neuvotteleva maskuliinisuus* = osallistuvan isyyden aika (Peitsalo 2013)
- Isien huomioiminen ja kohtaaminen palveluissa ja tukeminen tasa-arvoiseen vanhemmuuteen. Ongelmana on, että nykyaikaista isyyttä ei välttämättä osata hahmottaa palveluissa. Suurempana, isyyttä määrittävänä tekijänä on työntekijän oma suhtautuminen isyyteen esim. historiansa kautta. (Saneri 2014)

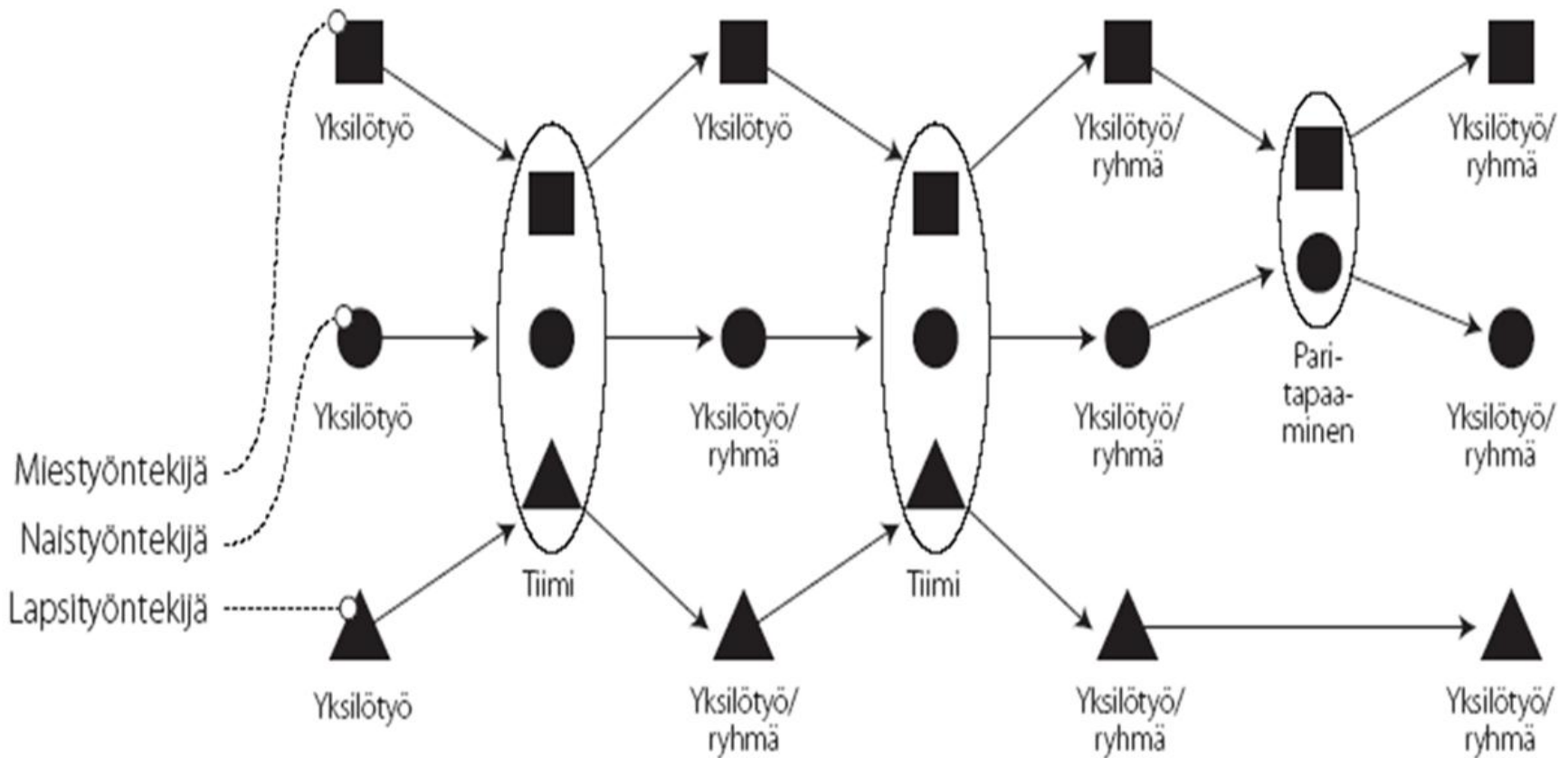
Jussi-työ®

- **Jussi-työ®** on tarkoitettu miehille, jotka haluavat ehkäistä tai lopettaa väkivallan käytön lähisuhteissaan.
- Tavoitteena on tukea miehiä löytämään väkivallattomia ongelmanratkaisukeinoja sekä auttaa miehiä elämään turvallisesti itsensä ja läheistensä kanssa.
- Osa integroitua väkivaltatyötä

Perheväkivallan integroitu työtapa

- Mies-, nais- ja lapsityöntekijät suunnittelevat väkivallan tekijän ja uhrien auttamisen yhteisen näkemyksen pohjalta.
- Tapahtumien kulun selvittäminen ja arvioiminen on nopeampaa ja helpompaa.
- Perheen eri osapuolet saavat tarvitsemaansa apua tilanteeseen.
- Väkivalta on moniulotteisena ilmiönä vaikeasti hahmotettavissa ja katkaistavissa ilman käsitystä eri osapuolten näkökulmista.
- Miten väkivalta näyttäytyy perheen sisäisenä ilmiönä?
- Tieto luo turvallisuutta!

Työskentelyprosessi integroidussa työmallissa (Säävälä, Pohjoisvirta, Keinänen, Salonen 2006)

Haasteita miehiä kohtaaville

- Puhu miehelle, mies vastaa, puhu ongelmalle, ongelma vastaa
- Miehen/isän näkeminen ilman ”päihde- ja väkivalta silmälaseja”
- Keskusteluun riittävästi ”väljyyttä”, avoin lopputulos
- Neuvotaan miehiä kohtaamaan omia tunteitaan ja kannustetaan miehiä:
 - avoimeen keskusteluun
 - pohtimaan omaa elämäntilannettaan
 - pohtimaan rooliaan miehenä, isänä, puolisona
 - kyseenalaistamaan uskomuksiaan
 - elämänkaariajatteluun
 - pois mieheyden vahvuuden ihannoinnista

Haasteita miehiä kohtaaville

- Säilyttää avoin ja ennalta lukitsematon lähtötilanne
- Nähdä miehen auttaminen tasavertaisena, lapsen, naisen auttamiseen
- Ymmärtää miehen käyttäytyminen kriisissä
- Huomioida miesten ja naisten eritahtisuus
- Tiedostaa sukupuoleen liittyvien prosessien merkitys osana hyvinvointia
- Kyky olla tietoinen omasta sukupuolesta ja sen vaikutuksista asiakastilanteissa
- Yhteistyö eri auttamistahojen kanssa

NIETZSCHE ON SANONUT:

Miehen kypsyys merkitsee sitä, että on jälleen saavuttanut sen vakavuuden jossa eli lapsena leikkiessään.

Lähteet

Ensi- ja turvakotien liiton materiaalit

Granfelt, Riitta, Kuronen, Marjo, Nyqvist, Leo & Petrelius,

Päivi (toim.) 2004: Sukupuoli ja sosiaalityö.

Huttunen, Jouko 2001: Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä.

Miessakit Ry materiaalit

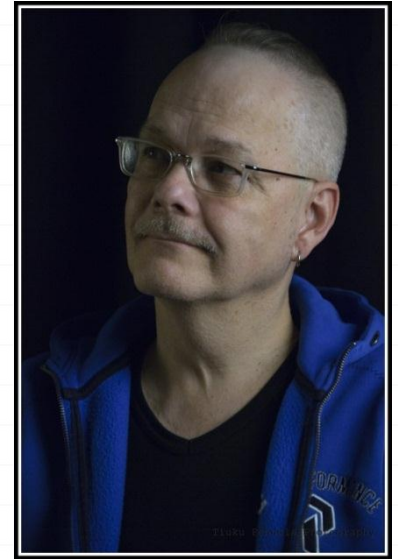
Nyqvist, Leo 2004: Sukupuoli parisuhdeväkivallan ammatillisessa kohtaamisessa.

Nyqvist, Leo 2006: Miesten kriisikeskuksen loppuarviointi. Kokemuksia miesten kriisityöstä.

Peitsalo, Peter 2013: Mieskuvan ja isyyden muutokset teoksessa Isätietoa

Saneri, Ilmo 2014: Eron jälkeinen isyys 6.11.2014

Säävälä, Hannu, Pohjoisvirta, Riitta, Keinänen, Eero & Salonen, Santtu 2006: Mies varikolle. Apua lähisuhdeväkivaltaan.

Kiitos!

Apua miehelle

Isyys-, vanhemmuus-,
parisuhde-, ero- ja
väkivalta-asioissa sekä
muissa elämän solmuissa.

Miestyön keskus

0400 197 442 0400 197 443

www.lapinensijaturvakoti.fi

LAPIN
ENSI- JA
TURVAKOTI RY

